

วิธีการดำเนินการวิจัย และรวบรวมข้อมูล

ในบทนี้จะได้อธิบายถึงการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด อาทิเช่น ปัญหาที่จะใช้ในการวิจัย การรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์อย่างละเอียด

ปัญหา

ในการวิจัยงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษามีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคเหนือ โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์กับชุมชน งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน และงานธุรการของโรงเรียน ได้แก่ ธุรการ การเงิน และบริการอื่น ๆ
3. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างระบบบริหารในโรงเรียน และงานบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคเหนือทั้ง 5 ประเภท

จากวัตถุประสงค์นี้แสดงให้เห็นคำถามที่เราจะตอบ จากการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ระบบบริหารภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคเหนือมีโครงสร้างอย่างไร
2. งานบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเกี่ยวกับด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านวิชาการ ด้านบุคคล ด้านกิจการนักเรียน และงานธุรการ มีการบริหารและการดำเนินการอย่างไร
3. โครงสร้างระบบบริหารในโรงเรียนประถมศึกษา และงานบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคเหนือทั้ง 5 ประเภทมีปัญหาอะไรบ้าง

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วยผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคเหนือ ซึ่งมีทั้งหมด 16 จังหวัด คือ จังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานี เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย ตาก กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และเชียงราย

2. การสุ่มตัวอย่างประชากร

เนื่องจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ใช้เป็นประชากรในการวิจัยนี้มีจำนวนมาก การวิจัยจึงยึดตามจังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยสุ่มร้อยละ 20 ของจังหวัดที่มีอยู่ในภาคเหนือทั้งหมด วิธีเลือกจังหวัดต่าง ๆ โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง (Simple Random sampling) โดยใช้วิธีการวางสุ่มไค้จังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในภาคเหนือทั้งหมดรวมทั้งสิ้น 3 จังหวัด ไค้แก่ จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย และเชียงใหม่

เมื่อไค้จังหวัดซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแล้ว ไค้ใช้วิธีกำหนดเอาโรงเรียนในจังหวัดทั้ง 3 มีทั้งหมดดังนี้

- 1) จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 2 โรงเรียน
 - 1.1) โรงเรียนจากการบุญ
 - 1.2) โรงเรียนจ่านกร้อง
- 2) จังหวัดสุโขทัย จำนวน 2 โรงเรียน
 - 2.1) โรงเรียนวัดคูหาสวรรค์
 - 2.2) โรงเรียนป่านประชามารุง
- 3) จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 โรงเรียน
 - 3.1) โรงเรียนพุทธชิโสภณ
 - 3.2) โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์
 - 3.3) โรงเรียนหอพระ

รวมจำนวนโรงเรียนที่นำมาใช้วิจัยครั้งนี้ 7 โรงเรียน แยกเป็นประเภท
โรงเรียนได้ดังนี้

โรงเรียนระดับ ป. 1-ป. 4 จำนวน - โรงเรียน

โรงเรียนระดับ ป. 5-ป. 7 จำนวน 4 โรงเรียน

โรงเรียนระดับ ป. 1-ป. 7 จำนวน 3 โรงเรียน

จากการสุ่มตัวอย่างปรากฏว่า ได้กลุ่มตัวอย่างแทนประชากรทั้งหมด
ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย และเชียงใหม่

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียน อำเภอ จังหวัด ระดับชั้น ขนาดโรงเรียน และจำนวนครู
ของกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	อำเภอ	จังหวัด	ระดับ ชั้น	ขนาดของ โรงเรียน (ห้อง)	จำนวนครู (คน)
1. โรงเรียนป่านประชามำรุง	สวรรคโลก	สุโขทัย	ป.5-7	3	5
2. โรงเรียนวัดคูหาสุวรรณ	เมือง	สุโขทัย	ป.1-7	24	50
3. โรงเรียนจาการบุญ	เมือง	พิษณุโลก	ป.1-7	40	45
4. โรงเรียนจ่านกร้อง	เมือง	พิษณุโลก	ป.5-7	37	48
5. โรงเรียนเทพพระ	เมือง	เชียงใหม่	ป.5-7	26	43
6. โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์	เมือง	เชียงใหม่	ป.5-7	18	30
7. โรงเรียนพุทธโสภณ	เมือง	เชียงใหม่	ป.1-7	24	30
รวม				152	251

จากตารางที่ 1 จะแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 14.28 โรงเรียนขนาดกลาง 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 14.28 โรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 42.87 และโรงเรียนขนาดใหญ่มาก 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 28.56

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการแบบสอบถามภาคสนาม (Field Study) โดยใช้เครื่องมือและเทคนิคในการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ได้อาศัยแนวมาจากการวิจัยการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคกลางที่ได้นำมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว

แบบสอบถามมีทั้งสิ้น 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในโรงเรียน

จำนวนคำถามทั้งสิ้นมี 60 ข้อ แบ่งออกตามลักษณะของงานบริหาร

การศึกษาจะได้อ้างอิงต่อไปนี้

ข้อ 1-10 งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ข้อ 11-25 งานบริหารวิชาการ

ข้อ 26-40 งานบริหารบุคลากร

ข้อ 41-50 งานบริหารกิจการนักเรียน

ข้อ 51-60 งานบริหารธุรการ

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักวิชาการ แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในโรงเรียนรวมทั้งสิ้น

60 ข้อ แบ่งออกตามลักษณะของงานบริหารจะได้ออกไปนี้

- ข้อ 1-10 งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- ข้อ 11-30 งานบริหารวิชาการ
- ข้อ 31-35 งานบริหารบุคลากร
- ข้อ 36-55 งานบริหารกิจการนักเรียน
- ข้อ 55-60 งานบริหารธุรการ

ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชน แบบสอบถามนี้แบ่งออก

เป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในโรงเรียนรวมทั้งสิ้น

50 ข้อ แบ่งออกตามลักษณะของงานบริหารการศึกษาจะได้ออกนี้

- ข้อ 1-15 งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- ข้อ 16-25 งานบริหารวิชาการ
- ข้อ 26-30 งานบริหารบุคลากร
- ข้อ 31-40 งานบริหารกิจการนักเรียน
- ข้อ 41-50 งานบริหารธุรการ

การสร้างแบบสอบถาม

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นงานที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยในโครงการงานวิจัยของกองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และเป็นการวิจัยต่อเนื่องจากการวิจัยเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในระดัโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศไทย ซึ่งได้แก่ โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนในสังกัดเทศบาล และโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และเพื่อที่จะได้ข้อมูลต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อไปเปรียบเทียบกับการวิจัยครั้งที่แล้ว ดังนั้นแบบสอบถาม

(Questionnaire) จึงมีความจำเป็นจะต้องใช้ชุดเดิมที่นำมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว

แบบสอบถามนี้มีทั้งสิ้น 3 ฉบับ ได้แก่

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร มี 60 ข้อ
2. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักวิชาการ มี 60 ข้อ
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชน มี 50 ข้อ

แบบสอบถามนี้แบ่งออกตามลักษณะของการบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภทตามความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มดังแสดงไว้ในตารางดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงจำนวนข้อทดสอบ และน้ำหนักความสำคัญของงานแต่ละประเภทสำหรับกลุ่มตัวอย่างทั้งสาม

กลุ่มตัวอย่าง	ความสัมพันธ์กับชุมชน	จำนวนข้อในแบบสอบถาม					รวม
		วิชาการ	บุคลากร	กิจการนักเรียน	ธุรการ		
ผู้บริหาร	10	15	15	10	10	60	
นักวิชาการ	10	20	5	20	5	60	
ประชาชน	15	10	5	10	10	50	
รวม	35	45	25	40	25	170	

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ สังเกต สงแบบสอบถาม และรับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ มีบางส่วนได้รับความกรุณาจากอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และครูใหญ่จากโรงเรียนต่าง ๆ ส่งมาให้ทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยได้เดินทางไปยังจังหวัดเชียงใหม่ พิษณุโลก และสุโขทัย โดยได้รับความอนุเคราะห์และสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และคณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการสำรวจโรงเรียนประถมศึกษาไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด และครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 7 โรงเรียน ผู้วิจัยได้รับความเอื้อเฟื้อ อำนวยความสะดวก และประทับใจในความกรุณาของเจ้าหน้าที่บริหารการศึกษาเป็นอย่างดีทั้ง 3 จังหวัด

แบบสอบถามที่ได้รับคืนมา

แบบสอบถามที่แจกจ่ายไปตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชนได้ทบทวน ผู้วิจัยได้รับคืนดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร ผู้วิจัยส่งไปทั้งสิ้น 35 ฉบับ ได้คืนมา 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.71

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับนักวิชาการ ผู้วิจัยส่งไปทั้งสิ้น 175 ฉบับ ได้คืนมา 150 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.71

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสำหรับประชาชน ผู้วิจัยส่งไปทั้งสิ้น 70 ฉบับ ได้คืนมา 70 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้คืนมาทั้งหมด จะได้แสดงให้เห็นในรูปของตารางโดยละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา

กลุ่มตัวอย่าง	แบบสอบถามที่ส่งไป	แบบสอบถามที่ได้รับคืนมา	ร้อยละ
ผู้บริหาร	35	30	85.71
นักวิชาการ	175	150	85.71
ประชาชน	70	70	100.00
รวม	280	250	89.28

การเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ ผู้วิจัยได้นำไปคำนวณค่าหรรยยะ ซึ่งจะใกล้เคียงให้เห็นในหัวข้อดังต่อไปนี้ คือ

1. ข้อมูลที่แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ประเภท ได้แก่ ผู้บริหาร การศึกษา นักวิชาการ และประชาชน ซึ่งจะเสนอข้อมูลโดยแยกออกเป็นจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามตามเพศ วุฒิทางการศึกษา และอาชีพของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม
2. เสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารการศึกษา ซึ่งมีอยู่ 5 ประเภท ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารกิจการนักเรียน และงานบริหารธุรการ โดยจะเสนอข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวมาแล้ว โดยเสนอเป็นตารางความถี่ จำนวน และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งคำอธิบายประกอบตาราง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หาค่าร้อยละ (Percentage Ratio) ของความถี่ของค่าตามแต่ละข้อและแต่ละค่าตอบในข้อเดียวกัน โดยแยกทำเป็นตารางค่าตอบของผู้บริหาร นักวิชาการ และ

ประชาชนต่างหากจากกันโดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของข้อมูล} = \frac{\text{ความถี่ของข้อมูล} \times 100}{\text{ความถี่ของข้อมูลทั้งหมด}}$$

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกข้อมูลจากกลุ่มประชากรของกลุ่มตัวอย่าง 3 ประเภท คือ ผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน ผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหาร การศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคเหนือ การวิเคราะห์ข้อมูลจะได้นำมาแสดงให้เห็นในรูปของตารางวิเคราะห์ เพื่อใช้ในการแปลผลต่อไป